

82. Sahabe Efendilerimizin Dinimize Katkıları

Sahabe-i kiram, Allah Resulünü (sallallahu aleyhi ve sellem) dinledikleri, O'nun huzurunun boyasıyla boyandıkları ve O'nun fırçasıyla şekillendikleri için ayrı bir hususiyet kazanmışlardır. Onlar, mükemmel bir dinin kusursuz bir temsilcisi olan İnsan-ı Kâmil'i (sav) gördükleri ve dinledikleri için İslâm'ı doğrudan doğruya bu saf ve duru kaynaktan öğrenmişlerdir. Dolayısıyla da Kur'ân ve Sünneti çok iyi kavramışlar. Bu sebeptendir ki Allah Resulü, birçok hadis-i şeriflerinde sahabe-i kiramın mümtaz ve müstesna konumuna dikkat çekmiş ve kendi sünnetinin yanı sıra onların yoluna tâbi olunması gerektiğini de ifade etmiştir. Çünkü onlar hakikaten örnek alınacak insanlardır. Bu açıdan sahabe-i kiramın günümüz insanları tarafından iyi tanınip bilinmesi çok önemlidir. Zira onlar tanındıkça daha çok sevilcek, sevidikçe örnek alınacak ve hayat tarzları benimsenecektir. Onlara uymak ve adım adım yollarını takip etmek sahil-i selamete ulaşmaya vesile olacak; onlardan ayrı düşmek de çok ciddi kopuklukların yaşanmasına sebebiyet verecektir. Zira onların yolunu takip etmek Allah Resulüne uyma adına çok önemli bir vesile olduğu gibi, Allah Resulüne uyma da Allah'ın emirlerine uyma demektir. Eğer insanlar sahabeyi tanır, sever ve onların yolunda yürümeye başlarsa bir süre sonra onların ahlâkıyla ahlaklanırlar. Zamanla sahabe sevgisi onların içinde neşv ü nema bulacağı, filizleneceği ve boy atıp geliyeceği için, onlar da hâl, tavır ve davranışlarıyla sahabeye benzemeye çalışacaklardır. Hiç şüphesiz bu ölçüde sahabe sevgisiyle dolu olan bir insanın, Efendimizi (sav) sevmemesi, Allah aşkıyla yanıp tutuşmaması düşünülemez. Esasında bir insanın gerçek insanlığı duyması da bunlara bağlıdır. Kalbinde Allah'ın, İnsanlığın İftihar tablosunun ve O'nun sadık temsilcilerinin sevgisi olmayan bir insanın insan-ı kâmil ufkuna kanatlanması çok zordur. Gerçek insanlığa yükselmenin yolu, o Zat'ın ahlâkıyla ahlaklanmaktan geçer. Çünkü O'nun ahlâkı, Kur'ân ahlâkıdır.

Sahabenin Fazilet ve Hususiyet

Sahabe-i kiram iyi bilinmez, onların dini yaşama ve yorumlama tarzlarına vâkıf olunmazsa, Efendimiz'in (sav) hayatı da tam olarak kavranamaz. Zira sahabe-i kiram Resulullah'a ulaşma adına bir köprü gibidir. Hatta onların Allah'ın rızasına uygun işler görme ve rıdvana ulaşma adına birer köprü oldukları da söylenebilir. Onlar tanınmadan siyerin, Kur'ân ve Sünnet'in, dinin maksatlarının doğru anlaşılması çok zordur. Mus'ab İbn Umeyr'in hayatına baktığımızda, ders alınması gereken örnek bir yaşayış görürüz. Müslüman olmadan önce lüks içerisinde yaşayan ve oldukça rahat bir hayatı olan Hz. Mus'ab, Müslüman olduktan sonra sahip olduğu bütün imkânları ve nimetleri elinin tersiyle itmesini bilmiş ve Uhud'da şahadet şerbeti içeceği âna kadar dini adına büyük kahramanlıklar ve fedakârlıklar ortaya koymuştur. Öyle ki o, Uhud'da Allah Resul'ünü koruyabilme adına kendisine yönelen oklar ve kılıç darbeleri önünde son nefesine kadar siper olmuştur. Üzerini örtbilecekleri bir kefen bile bırakmadan da bu dünyadan göç etmiştir. Esasında Allah Resul'ünün etrafındaki hangi sahabeyi ele alsak, onun ayrı hususiyet ve faziletinin olduğunu görürüz. Zira onlar canları pahasına İslâm davasına sahip çıkmışlar, i'la-i kelimetullah'ı hayatlarının en yüce gayesi hâline getirmişler ve bu yolda olağanüstü fedakârlıklar sergilemişlerdir. Bu fedakârlıklar karşılığında da hiçbir beklentiye girmemişlerdir. Sadece Allah rızasını hedeflemiş ve ömürlerini çok ciddi bir istigna ve adanmışlık duygusuyla geçirmişlerdir. Bu açıdan onların her biri, ümmet için birer örnektir. Dolayısıyla onların mutlaka günümüz insanlarına kendi enginlik ve derinlikleri içerisinde tanıtılmaları gerekir. Zira insan, bildiğini sever; bilmediğine karşı da alâkasız kalır. Eğer günümüz insanları Allah'ı delice sevmiyor, O'nu andıklarında burunlarının kemikleri sızlamıyorsa, O'nu yeterince tanımadıklarındandır. Aynı şekilde Efendimize (sav) karşı çok ciddi bir aşk u alâka duymuyor, O'nu andıklarında dizlerinin bağı çözülüp yere yığılmıyorlarsa, O'nu iyi

bilmediklerindendir. Aynen bunun gibi eğer insanlarda bir Ebu Bekir olma, Ömer'e benzeme duygusu oluşmuyorsa, bunun sebebi onların bu şanlı sahabileri yeterince tanımamalarıdır.

halde yapılması gereken, insanlarda “Ben de onlar gibi olayım!” duygusunu uyuracak şekilde bu büyük sahabelerin kendi büyüklükleri içerisinde anlatılması ve sevdilmesi dir. Müslümanlar, sahabeleri yeterince tanımadıklarından kimin arkasından gideceklerini de bilemiyorlar. Bu yolda, ashab-ı kiram efendilerimizden bahsederken kullanılacak üslup da çok önemlidir. Onlar sadece tarihin belli bir diliminde yaşayıp gitmiş insanlar olarak anlatılmamalıdır. Yoksa muhataplar sadece onların kahramanlıklarıyla teselli bulacak fakat onlara benzeme ve onlar gibi olma azm u cehdine sahip olmayacaklardır. İnsanların, sahabe hayatlarının yaşanabilir olduğuna inanması gerekir. Bunun için de Siyerin temel felsefesiyle ve arka plânıyla bilinmesine ihtiyaç vardır. Bu açıdan sahabe, her zaman içlerde yaşatılması ve hayatları örnek alınması gereken birer rol model olarak takdim edilmelidir.

H. Ömer

Peygamberlik güneşinin kâinatı aydınlatmasının üzerinden altı yıl geçmişti. Şirk ile tevhid arasındaki mücadele her geçen gün daha da artıyordu. İman safına geçenlerin sayısı arttıkça, müşriklerin baskı ve zulümleri de o nispette artıyordu. Resulullah (a.s.m.) İslam'ın kuvvetlenmesi ve Müslümanların zulüm ve işkenceden kurtulması için çareler arıyordu. Bu maksatla, bir grup Müslümanın Habeşistan'a hicret etmesine izin veriyordu. Müşriklerin bir araya toplanıp Resulullah'ın vücudunu ortadan kaldırma kararı aldıkları günlerdi... Müslümanlar ibadetlerini gizli olarak yapıyorlardı. Henüz Müslüman olanların sayısı 40'a ulaşmamıştı. Resulullah (a.s.m.), müşrikler arasında bulunan, güçlü kuvvetli ve halk arasında itibarlı iki Ömer'den birinin Müslüman olması için Allah'a duada bulundu ve şöyle niyaz etti: “Allah'ım! İslam'ı Ebû Cehil bin Hişam veya Ömer bin Hattab'la kuvvetlendir!” Ne gariptir ki, bu iki Ömer'den biri olan Ömer bin Hişam, diğer namıyla Ebû

Cehil, Resulullah'ı öldürecek olana 100 deve vaat ederken, Ömer bin Hattab da bu teklifi kabul edip Resulullah'ı öldürmek üzere yola çıkıyordu... O Ömer ki, cesaret ve şecaatiyle Kureyş arasında nam salmıştı. Dedliğini yapar ve kendisine hiç kimse mâni olamazdı. Kılıcını kuşanıp Resulullah'ı öldürmek üzere yola çıktı. Bütün hiddet ve şiddetini üzerinde toplamış, gidiyordu. Yolda yeni Müslüman olmuş Nuaym'a rastladı. Nuaym:

“Nereye gidiyorsun böyle, ey Ömer!” dedi. Hz. Ömer celalliydi: “Kureyş'in arasına yeni din icat edip ayrılık düşüren Muhammed'in vücudunu ortadan kaldırmaya!” cevabını verdi. Nuaym: “Ey Ömer,” dedi, “kız kardeşin ve enişten de onun dinine girdi. Ondan haberin var mı? Sen önce onları o dinden döndür.” Ömer bir şaşkınlık ve tereddüt geçirdi. Sonra hışımla yolunu değiştirdi ve doğruca eniştesinin evine yöneldi. Ömer bin Hattab, kız kardeşinin evine gelince kapıda durdu ve içerden yanık sesle eniştesinin Kuran okuduğunu işitti. Hızla içeri daldı. Eniştesi ve kız kardeşi, okudukları Kur'an sayfasını hemen sakladılar. Ömer: “Getirin bakayım okuduğunuzu!” dedi. “Yok bir şey!” dediler. Ömer öfkeyle: “Demek duyduğum doğruymuş, siz de ona uymuşsunuz!” dedi. Hemen arkasından eniştesinin yakasından tutup yere yapıştırdı! Kocasını kurtarmak isteyen kız kardeşi Fâtıma'yı, indirdiği darbelerle kanlar içinde bıraktı. Kız kardeşi hem ağlıyor hem de Kelime-i Şehadet getirerek Müslümanlığını ilan ediyordu. Bu acıklı manzara birden Ömer'in öfkesini dindirdi. Gazabının yerini bir acıma aldı. Yumuşak bir sesle: “Getirin bakalım okuduğunuzu.” dedi. Fâtıma (r.a) ondan, önce temizlenmesini istedi. Sonra da Tâhâ Suresi'nin başından okumaya başladılar. Kur'an okundukça Ömer'in kalbinde dalgalanmalar oldu. Kur'an'ın belagatı kalbine ılık ılık akmaya başladı. Daha

fazla dayanamadan: “Bu ne tatlı bir kelim!” dedi. Resulullah'ın nerede olduğunu sorup öğrendi ve doğruca Dâr'ül- Erkam'ın evinin yolunu tuttu. Resûlullah o sırada sahabelerle sohbet ediyordu. Hz. Hamza, Ömer'in gelişini gördü.

Sahabiler endişeye kapıldı! Resul-i Ekrem

Efendimiz (a.s.m.) hiç telaş göstermeden: “Bırakın gelsin.” buyurdu.

Hidayet güneşinin cazibesine kapılan Ömer, Kelime-i Şehadet getirip Müslüman olduğunu ilan etti. Peygamber Efendimiz ve orada bulunan sahabeler sevinçle tekbir almaya başladılar. Resulullah’ın bir gün önce iki Ömer’den birinin Müslüman olması için yapmış olduğu dua kabul olmuştu... Hz. Ömer, 40’ıncı Müslümandı. Artık o, cesaret ve kahramanlığını İslam davası uğrunda kullanacaktı. “Ne duruyoruz?!” dedi, “Gidip Kâbe’de açıkça ibadetimizi yapalım.” Resulullah, sağında Hz. Ömer, solunda Hz. Hamza olduğu hâlde Kâbe’ye yöneldi. Bu manzarayı gören müşrikler şaşkınlara kapıldılar. Bazıları Hz. Ömer’in onları teslim aldığını sandı. Fakat Ebû Cehil durumu fark etti: “Hayır,” dedi, “bu geliş başka geliş, Ömer’i de kaybettik!” diye hayıflandı. Gerçekten de biraz sonra Hz. Ömer onların önünde durdu ve: “Kimse yerinden kımıldamasın, yoksa boynunu vururum!” diye haykırdı. Müşrikler donup kalmışlardı. Hiçbir şey diyemediler. Böylece, Müslümanlar ilk defa açıktan açığa Kâbe’de namaz kılmaya başladılar. O zaman Resul-i Ekrem Efendimiz, Hz. Ömer’e, hak ile batılın arasını ayıran manasına “Fâruk” unvanını verdi. Hz. Ömer’in Müslüman olması sadece müminleri değil, gökteki melekleri bile sevindirmişti! Nitekim az sonra Cebrail (a.s.), Peygamber Efendimize (a.s.m.) gelerek: “Gök ehli, Ömer’in Müslüman oluşunu birbirine müjdeliyorlar!” dedi.

Peygamber (a.s.m.) sohbetinden ve Kur’an güneşinden nur alan Hz. Ömer’in kabiliyetleri birden parlamaya başladı. İslam tarihinde “adaletin timsali” olarak anıldı.

Hz. Ebubekir’den sonra halife seçilerek müslümanların ikinci halifesi oldu. Artık bundan sonra Hz. Ömer’in gözlerine uyku girmez oldu. Müslümanların bütün yükünü üzerinde hissetmeye başladı. Gece gündüz demeden çalışıyor, ümmetin işlerini eksik bırakmamaya gayret ediyordu. Öyle ki, Fırat Nehri kenarında bir koyun kaybolursa, onun hesabını dahi Allah’ın kendinden soracağına inanıyordu. Hz. Ömer, yasakladığı bir şeyi evvela kendi nefisine ve aile

efradına tatbik ederdi. Hattâ o kadar ki, hemen aile efradını çağırır ve onları şöyle ikaz ederdi: “Ben şu şeyi yasakladım. İçinizden kimin bunu yaptığını duyarsam, onu, başkalarına vereceğim cezanın iki misliyle cezalandırırım!”